

2020MM167

VERSLAG van het vervolg van de digitale vergadering van de Statencommissie Milieu en Mobiliteit van 28 oktober 2020 op 4 november 2020

Voorzitter:

drs. J.H. van Oort

Aanwezige woordvoerders:

ir. H.P. van Essen (gedeputeerde), J.J. Bart (GroenLinks), A.C. Boelhouwer (GroenLinks), ing. D.G. Boswijk (CDA), M.J. de Droog MSc RA (D66), M. van Elteren ((GroenLinks), M.C. Fiscalini (FvD), N. de Haan (ChristenUnie), H. de Harder (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), W.M.M. Hoek (50PLUS), drs. B.C. de Jager (VVD), drs. E.A. Kamp (D66), D.J. de Kruif (CDA), M. Lejeune (PvdA), ing. D.A. Oude Wesselink (GroenLinks), A.M. Poppe (SP), E. Strandstra (PvdD), mr. S.F. van Ulzen (VVD), W.J.A. Weyers (FvD), ir. M. de Widt (D66),

Van ambtelijke zijde aanwezig:

drs. T.J. Dorst (griffier), W. Voorneman-Ridders (verslag)

1. OPENING

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Spreker memoreert dat dit conform afspraak een vervolg is van de vergadering van 28 oktober jl. en inmiddels heeft de commissie eveneens een uitnodiging ontvangen voor een extra vergadering op 25 november a.s. waar de in de vergadering van 28 oktober jl. niet behandelde Mobiliteitspunten op de agenda staan. Spreker ligt vervolgens de vergaderorde toe en stelt vast dat met de voorgestelde werkwijze wordt ingestemd.

2. SB Uitvoeringsverordening energietransitie

Vooraf ingediende vragen

ChristenUnie

De ChristenUnie leest dat de provincie op zoek is naar de rol om aanvullend te kunnen ondersteunen met de USET en dat lijkt ons de juiste weg. Wel ontstaat langzamerhand een onoverzichtelijk woud aan subsidies, garantstellingen, ondersteuningsfondsen e.d. op gemeentelijk, provinciaal en rijksniveau. Is er een loket waar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen aankloppen om hen de weg te wijzen in dit woud?

D66

Deze uitvoeringsverordening is per brief gedeeld en is ingegaan per 1 oktober. Het positieve aan de verordening is dat dit een verdere concretiseringslag van ons energiebeleid betreft. Echter, het had chique geweest als we hier als PS vooraf over geïnformeerd waren. D66 verneemt graag waarom we deze verordening pas na inwerkingtreding in de commissie krijgen. Verder zijn we benieuwd hoe deze subsidieregeling zich verhoudt tot subsidieregelingen van andere overheden.

PvdD

Is het college met de Partij voor de Dieren van mening dat via USET geen financiële ondersteuning moet worden verleend voor energievoorziening uit biomassa? Zo nee, waarom niet?

GroenLinks

P.28; Kan er bij meerdere aanvragen uit USET niet gekozen worden om die projecten, met een meer

inclusieve aanpak (mensen met lage inkomens ondersteunen bij de energietransitie), de voorkeur te geven, in plaats van gebruik te maken van een loting.

Gedeputeerde Van Essen zet uiteen dat het een bevoegdheid betreft van GS. De Staten hebben de kaders via het Programmaplan Energietransitie, de Programmabegroting en de Algemene Subsidieverordening gesteld; binnen die kaders is deze Uitvoeringsverordening uitgewerkt. De SB is op 8 september jl. aan de Staten gezonden. Dat is ca. een maand voorafgaand aan de openstelling van deze regeling die op 1 oktober jl. is gestart.

Deze regeling is additioneel ten opzichte van wat er verder al is. De criteria zijn gericht en geschreven op het ondersteunen van proceskosten die niet door andere regelingen worden vergoed en gefinancierd. Het kan o.a. gaan om het ontzorgen van bewoners, bedrijven; het professionaliseren van energiecoöperaties, haalbaarheidsstudies, locatiestudies, kleine of middelgrote ondernemingen, formuleren voor business cases.

Biomassa is een containerbegrip. Daar is onderzoek naar gedaan dat in concept met de Staten is gedeeld. Binnenkort wordt het onderzoek definitief afgerond en zal de uitkomst in het beleid worden vertaald.

In deze regeling wordt uitgegaan van duurzame energieopwekking. Dat betekent dat biomassaprojecten binnen de kaders van deze regeling niet op voorhand zijn uitgesloten. Er moet uiteraard wel worden voldaan aan alle EU-eisen. Een verdere duiding van duurzame grondstoffen, uitzuiveringscriteria in de Uitvoeringsverordening is iets dat kan worden aangevuld op basis van de uitkomst van het onderzoek dat binnenkort gereed is.

De aanvragen worden overigens ook beoordeeld op basis van maatschappelijk draagvlak en de effecten van energiewinning op de leefomgeving. Dat zijn waarborgen die er al in zitten en natuurlijk ook een relatie hebben met biomassa.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van de voorzitter deelt de heer Bart mede dat de vraag van GroenLinks al schriftelijk is beantwoord.

De heer Strandstra merkt op dat als er een onderwerp is over verduurzaming waarvoor geen maatschappelijk draagvlak is dan is het biomassa. Voor wat betreft het politieke draagvlak wijst spreker erop dat in de Tweede Kamer een motie is aangenomen om zo min mogelijk biomassacentrales toe te staan dus geen bouw van nieuwe biomassacentrales. De PvdD vraagt zich af of de provincie daarin niet zou moeten meegaan en biomassa zou moeten uitsluiten in deze verordening.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat de PvdD het over een specifiek soort biomassa heeft nl. biomassacentrales. Uit eerdergenoemd onderzoek blijkt dat er ook andere vormen (rioolslib, GFT-afval) zijn waaruit biomassa voor energietoepassingen is te winnen. Of ook daarvoor geldt dat het maatschappelijk draagvlak zo slecht is weet spreker niet. Dat zal in zijn visie moeten worden aangetoond door degene die een aanvraag indient.

Het risico met biomassa is dat alles op een hoop wordt gegooid. Er is bewust voor gekozen om dat wat meer uit elkaar te trekken en er daarop nader in te zoomen via het onderzoek dat de Staten binnenkort in definitieve vorm tegemoet kunnen zien. Als dit onderzoek aanleiding geeft om de criteria verder aan te scherpen dan zal dat op basis daarvan gebeuren.

De heer Strandstra merkt op dat in biomassacentrales veelal meer wordt gegooid dan alleen slib of GFT-afval. Geïnfomeerd wordt of het College bereid is het onderscheid te maken dat geen grote massale biomassacentrales worden toegestaan waarmee hele wijken worden verwarmd omdat bekend is dat dit niet kan met slib en GFT-afval.

De heer Fiscalini informeert, onder verwijzing naar het onderzoek dat met de Staten in concept is gedeeld, waarom het College biomassa uit hout-stook niet uitsluit als vermindering van CO2 wordt voorgestaan.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de provincie voor wat betreft de CO2-effecten heeft te voldoen aan Europese eisen. Daarbij speelt de discussie of alles dat binnen de Europese kaders valt

wenselijk is. Daarnaast is op verzoek van de Staten onderzoek gedaan waaruit aanbevelingen komen. Zoals gezegd wordt met de Staten het gesprek aangegaan op basis van de uitkomst en aanbevelingen van dat onderzoek. Het lijkt spreker niet zuiver als het College daarop vooruitloopt en hij pleit er derhalve voor op basis van het gesprek daarover te kijken wat het betekent voor het beleid en deze Uitvoeringsverordening.

De heer Bart geeft aan dat het GroenLinks heel zinnig lijkt dat een discussie wordt gevoerd om het containerbegrip biomassa beter in beeld te brengen. Volgens hem is dit echter niet het juiste moment. Daar komt een afzonderlijk SV voor.

De voorzitter stelt voor dit punt van orde over te nemen en daarmee de bespreking over dit onderwerp af te ronden.

De heer Fiscalini memoreert dat op 28 oktober jl. is aangegeven dat deze onderwerpen moesten worden afgehandeld voor de PS-vergadering vanwege de relatie met de Begroting.

De voorzitter merkt op dat het thans om de Uitvoeringsverordening energietransitie gaat. Er is alleen over biomassa en vermindering van CO2 gesproken als onderdeel van de Uitvoeringsverordening.

De heer Strandstra mist een antwoord op zijn vraag of het College bereid is in de Uitvoeringsverordening een onderscheid te maken tussen biomassa uit bv. slib, GFT-afval en grootschalige biomassacentrales.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dit onderscheid te willen maken als de Staten dat besluiten op basis van de uitkomst van het onderzoek. Hij acht deze vraag echt te prematuur.

De heer De Droog begrijpt dat de nadere concretisering van de Uitvoeringsverordening een bevoegdheid van GS is. D66 pleit er echter toch voor de nadere concretisering met elkaar in de commissie te bespreken om na te gaan of het passend is bij wat de Staten als kaders hebben meegegeven.

Gedeputeerde Van Essen wijst er nogmaals op dat het mandaat bij het College ligt; het is een bevoegdheid binnen de kaders. In zijn visie heeft hij de specifieke vragen daarover zojuist beantwoord en daarbij aangegeven dat de Staten uiteraard in het kader van biomassa en een eventuele wijziging van beleid een rol hebben in besluitvormende zin.

De heer De Droog merkt op dat het antwoord helder is.

De voorzitter rondt de bespreking over dit onderwerp af.

3. Memo Energifonds

Vooraf ingediende vragen

ChristenUnie

Voor ons is duidelijk dat er vanuit SETU het beeld bestaat dat de vraag aan de stichting verandert. Wel blijft nog onduidelijk wat SETU nou exact formuleert. Kan daar iets meer woorden aan worden gegeven? Ook vraagt onze fractie zich af of het verstandig is om SETU een prominentere rol in de warmtetransitie te geven. De ChristenUnie heeft namelijk de afgelopen tijd de berichten gelezen dat het Programma Aardgasvrije Wijken tegen een weerbarstige praktijk aanloopt. Hoe kijkt de gedeputeerde naar die mogelijkheden en kansen.

D66

D66 heeft een tweetal vragen met betrekking tot dit memo:

Begrijpen we goed dat er EUR 13 mio onbenut in het Energifonds ligt te wachten? (21 mio vermogen minus 8 mio aan verleende financiering?).

In de brief is sprake van een brede strategische heroriëntatie door het SETU. In welke mate raakt die heroriëntatie de oorspronkelijke kaders van het Energifonds? GS schrijft bij een nieuwe financieringsvraag met een voorstel te komen. Is dat niet ook bij eventuele wijziging van kaders? Kan GS ons daar in de commissie over informeren?

Gedeputeerde Van Essen zet uiteen dat het SETU een generiek instrumentarium aanbiedt waarvan zij ook zelf aangeeft dat het vooral aanbodgericht is (zonder maatwerk). Voorts geeft het SETU aan dat zij gezien de ontwikkelingen en de forse investeringsbehoefte in de energiemarkt een zo passend mogelijke ondersteuning willen bieden en dat daarbij wellicht een meer vraaggerichte benadering kan worden overwogen. Het huidige investeringsreglement biedt die ruimte niet.

Spreker memoreert dat er, ook door de Staten destijds, bewust voor is gekozen om het SETU op afstand van de provincie te plaatsen. De provincie heeft in financiële zin een relatie en er vindt af en toe overleg plaats met het Bestuur van het SETU maar de uitvoering ligt voor een groot deel bij het SETU.

In de heroriëntatie laat het SETU zich adviseren door twee externe partijen. Dat gaat o.m. over de marktoriëntatie. Uit dat onderzoek zal moeten blijken of een rol in de warmtetransitie bv. een programma aardgasvrije wijken opportuun is.

In de huidige setting, zonder AFM-vergunning, kan niet direct aan particulieren worden gefinancierd. Het SETU ziet het belang om zowel de gemeente als de provincie goed bij hun mogelijke doorontwikkelingen mee te nemen. De provincie krijgt de onderzoeken te zien. De Staten mogen ervanuit gaan dat het College hierop ook goed stuurt. Als er verdere ontwikkelingen zijn in relatie tot de heroriëntatie zullen de Staten daarin uiteraard worden meegenomen.

Het SETU beheert twee fondsen, een provinciaal- en een gemeentelijk fonds. Het provinciale fonds is gevuld met een lening van € 16 mln. van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De provincie staat garant voor die lening. Dat is de constructie. Het SETU werkt met een rekening account bij de BNG. Het is de bedoeling jaarlijks € 3 - 4 mln. aan financieringen te verstrekken uit beide fondsen. De fondsen zijn revolverend van aard.

Het SETU geeft aan dat eind 2020 naar verwachting nog € 12 mln. beschikbaar zal zijn. Dit is vanaf de start de business case/insteek geweest en de exploitatiebegroting van het SETU is daarop geënt. Desgevraagd door de heer De Droog licht spreker toe dat het fonds met een bepaald kapitaal van start is gegaan. In zijn visie is het logisch dat het kapitaal niet direct in het eerste jaar in zijn geheel wordt uitgeleend. Dat heeft tijd nodig. Er zit een opbouw in van € 3 – 4 mln. per jaar. Dat is de reden dat er nu nog geld in het fonds zit.

De heer De Droog merkt op dat het antwoord helder is. D66 had echter liever gezien dat het kapitaal direct vol zou worden ingezet in de energietransitie.

De voorzitter rondt de bespreking over dit onderwerp af.

4. SB Uitkomsten onderzoek scenario's en monitoring energietransitie Provincie Utrecht

Vooraf ingediende vragen

D66

We lezen in deze brief de wens tot afstemmen van de energie-ambities op de internationale en nationale afspraken. Wat D66 betreft mag dit geen afstap van ambitie betekenen. Vanuit monitoringsperspectief begrijpen we de afstemming. D66 wil de klimaattransitie aanvullend op wat deze brief voorstelt vertalen naar ambities op subdoelstellingen en afstemmen op onze eigen invloed op die doelstellingen. Ook wil D66 voorstellen om met GS-afspraken te maken voor tussendoelen op korte en middellange termijn, zodat we het ambitieniveau op zeer hoog niveau kunnen houden. In de commissie willen we deze wens met GS bespreken.

PvdD

De Partij voor de Dieren is ontstemd over het voornemen van dit college om haar eigen doelstelling

van energieneutraal in 2040 af te zwakken. Dat past niet bij deze tijd, waarin de urgentie van de klimaatcrisis met de dacht beter zichtbaar wordt. Meer dan eens hebben wij de gedeputeerde gevraagd of het college van mening is dat we *naast* de regionale/landelijke doelen, extra inspanning moeten leveren. Hij gaf aan het daarmee eens te zijn. En het is die bevestiging die indruist tegen het argument van het college om haar eigen doelstelling af te zwakken, namelijk dat zij in de pas wil gaan lopen met het Klimaatakkoord. Wij hebben hierover de volgende vragen.

1. Kan de gedeputeerde uitleggen waarom hij op het gebied van de energietransitie niet langer extra wil leveren bovenop de landelijke/regionale doelen?
2. Vindt het college het verstandig om energiedoelen af te zwakken, juist nu met de dag meer bekend wordt dat we met meer ambitie moeten handelen en dus niet met minder ambitie?
3. Is het college bereid om te zorgen dat in de komende jaren de zeer vervuilende biomassa-industrie wordt afgebouwd, zodat de duurzame energie die we dan opwekken daadwerkelijk duurzaam is?
4. Dit college investeert zeer weinig in de energietransitie, zeker als je het afzet tegen bijvoorbeeld het geld voor onverstandige asfaltverbredingen. Het college lijkt vooral graag procesverantwoordelijkheden naar zich toe te trekken. Is het college bereid om nu eindelijk zelf eens op grote schaal te gaan investeren in duurzame energie? Zo ja, kan het college hierover op korte termijn informeren?
5. Kan het college aangeven waarom de uitwerking van de Urgenda-maatregelen naar provinciale maatregelen vertraagd is?
6. Wat zou het college willen zeggen tegen inwoners die ambitieus leiderschap verwachten van dit college op het gebied van klimaatbeleid, en wat specifiek tegen jongeren?

GroenLinks

Allereerst dank aan gedeputeerde voor deze gedegen onderzoeken. Fijn om dit inzichtelijk gemaakt te hebben. Wel vallen ons een aantal zaken op;

- De optimistische scenario's lijken af en toe nog steeds relatief pessimistisch, zoals wanneer het gaat om het gebruik van Elektrische voertuigen; tot nu toe zijn de maatschappelijke kosten (door bv de algemene Rekenkamer) van EV's altijd te hoog ingeschat^[1], en de groei van de verkoop hiervan altijd te laag. Datzelfde kan gezegd worden van de kosten van Zon-PV en Windenergie. Zon-PV is volgens het IEA inmiddels zelfs "de goedkoopste elektriciteit in de geschiedenis"^[2]. Er is grote mate van onzekerheid over toekomstscenario's (zowel positief, als negatief). Waarom zouden we dan nu al onze ambities voor 2040 bijstellen, terwijl we weten dat de huidige klimaatcrisis juist van ons vraagt dat we ambitieuzer worden?
- Het is goed om inzichtelijk te hebben welke knoppen wij als provincie eigenlijk hebben om aan te draaien. Hierbij valt uit de rapportages op te maken dat er een limiet zit aan de invloed die wij kunnen uitoefenen op de opwek van duurzame energie in deze regio. Echter; er zijn talloze andere mogelijkheden waarop wij als provincie Utrecht een positieve bijdrage kunnen leveren aan de strijd tegen klimaatverandering. In dat opzicht valt het op dat wij zelf nog niet goed inzichtelijk hebben welke impact wij kunnen hebben op CO2 uitstoot van bijvoorbeeld:
 - o Het versnellen van woningbouw door middel van houtbouw ipv business as usual
 - o Aanvullende eisen aan circulariteit bij woningbouw of onze GWW projecten (stevigere MPG eisen bij nieuwbouw, of minimaal % gerecyclede grondstoffen in GWW)
 - o Onze eigen inkoop en bedrijfsvoering.
- Een deel van bovenstaande zouden we inzichtelijk kunnen maken met bijvoorbeeld CO2-prestatieladder-certificering^[3]. Vele gemeenten en ook 1 provincie gingen ons al voor, en dit zou ons

kunnen helpen bij doelstellingen op klimaatgebied die binnen onze eigen invloedssfeer liggen. Is GS bereid te onderzoeken de provincie ook te laten certificeren, en daarmee inzichtelijk te maken welke klimaatdoelstellingen we realistisch kunnen toevoegen aan onze doelstellingen op het gebied van duurzame energie opwek en besparing? Hiervoor zou bijvoorbeeld ook samenwerking kunnen worden gezocht met de uitvoeringsagenda circulaire economie om budget vrij te maken.

- P.55: Er zijn veel verschillende doelstellingen bij de gemeente in onze provincie. Wat zegt dit onderzoek over de haalbaarheid van deze doelstellingen? Worden deze resultaten ook met deze gemeenten gedeeld? En kunnen we de Utrechtse gemeenten ook ondersteunen bij het creëren van realistische, robuuste doelstellingen op klimaatgebied?

- P.62; we begrijpen de behoefte voor nieuwe doelstellingen voor CO2-uitstoot reductie, maar om dit te doen per inwoner, zou leiden tot een verkeerde voorstelling; om de opwarming van de aarde te beperken, hebben we niet alleen een relatieve afname nodig (per inwoner), maar een afname in uitstoot in absolute zin. Is het niet verstandig om dan in ieder geval zowel absolute cijfers als per inwoner bij te houden dan wel in de doelstellingen op te nemen?

VVD

Haalbaarheid: er is geen indicator terug te vinden over haalbaarheid, wel wordt verwezen naar een onderzoek naar haalbaarheid en betaalbaarheid, welk onderzoek heeft geleid tot een plan van inclusieve energietransitie. Wij zijn bezorgd hoe inclusief dit is, nu uit de informatiesessie hierover slechts blijkt dat het gaat om kwetsbaren zonder duidelijke definitie.

Het stukje in het rapport van Ecorys over betaalbaarheid is onduidelijk: Hoe komt het bureau aan een vertaling van de motie als enkel betaalbaarheid voor kwetsbare groepen? Dat is niet de strekking van het woord iedereen uit de motie. Mijn vraag is wat inzake betaalbaarheid precies de opdracht aan het bureau was inzake vertaling van de motie.

Vervolgens staat in de SB te lezen dat inclusiviteit voor beide doelstellingen geldt. Hoe bedoelt GS dit?

Zoals het nu wordt voorgesteld is de betaalbaarheid geen onderdeel van de monitor op begrotingsniveau. Dit lijkt niet de uitvoering van de motie zoals bedoeld: er is expliciet gevraagd om betaalbaarheidsindicator door PS dus het is logisch dat dit dan ook op PS-niveau volgbaar blijft en onderdeel van besluitvorming. Door deze indicator op een ander niveau uit te willen voeren is dat niet het geval.

De VVD hoort graag van de andere partijen hoe zij hiertegenover staan.

De VVD neemt een voorschot door een amendement te willen schrijven waarin de indicator betaalbaarheid onder de doelenboomindicatoren komt te hangen.

De VVD leest dat de doelstelling voor hernieuwbare energie gewijzigd wordt in hernieuwbare elektriciteit. Dit klopt niet en we zouden graag zien dat warmte ook mee-gemeten wordt in de energiemix.

Uit de beantwoording van mijn technische vragen, waarvoor dank, blijkt volgens mij niet dat de belastingen die naar de ET gaan per huishouden als percentage meegenomen worden in de indicator. De VVD zou graag zien dat dit wel gebeurt, als onderdeel van de betaalbaarheid.

Tot slot is er tijdens de informatiesessie gesproken over de energietransitie die een sociale transitie zou inhouden. Kan de gedeputeerde aangeven of hij dit ook zo ziet, en hoe dat dan concreet gemaakt moet worden?

Gedeputeerde Van Essen zet uiteen dat het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van vragen van de Staten over hoe de verschillende doelen op het gebied van energie zich tot elkaar verhouden en

hoe er beter kan worden gestuurd. In het onderzoek is vooral gekeken naar realistische bruikbaarheid van doelstellingen die de provincie nu heeft in relatie tot haar instrumentarium en de specifieke kenmerken van de provincie. Uit de resultaten blijkt dat de stippen op de horizon die enkele jaren geleden met elkaar zijn gezet qua definities soms niet helemaal eenduidig zijn. Ecorys en TNO adviseren om tot wat meer eenduidige doelen te komen. Daarbij geven ze aan dat CO₂-uitstoot een betere maat daarvoor is dan energieneutraal. De ambitie is dan breder en sluit beter aan bij de scope en de afspraken van het Klimaatakkoord. Voorts wordt geadviseerd qua zichtjaren aan te sluiten bij de jaren die het Rijk en de EU hanteren.

In de SB bij het rapport geeft het College aan hoe recht kan worden gedaan aan de ambities van de provincie die niet zijn veranderd, de richtpunten waarop vervolgens kan worden gestuurd en die in de P&C-cyclus kunnen worden gehanteerd.

Ecorys en TNO adviseren eveneens om doelen te kiezen die dicht liggen bij de invloedssfeer van de provincie. Dat lijkt het College ook verstandig. Daarbij denkt het College aan de ambitie om voor 2030 minstens 55% hernieuwbare elektriciteit op te wekken.

Door sommige fracties wordt de zorg uitgesproken dat ambities worden afgezwakt. Dat is zeker niet wat het College beoogt. Het College is juist voor scherpe doelen die haar ambities weerspiegelen, onderstrepen en de urgentie daarvan laten zien. Het College beoogt dat hierop echt kan worden gestuurd en het de provincie helpt de goede stappen te zetten i.c. prioriteiten te stellen.

Er worden landelijk discussies gevoerd over verdere aanscherping van doelen; dat zal op termijn effect hebben voor de opgave waar de provincie voor staat en die zij na te leven heeft.

In antwoord op de specifieke vraag van de PvdD waarom de provincie niet extra levert boven op de landelijke doelen licht spreker toe dat het een misvatting is dat iedere bestuurslaag eigen klimaat- en energiedoelen kan stellen en daarop eigenstandig zou kunnen sturen. Evenals in het geval van de Omgevingswet geldt ook hier dat het om één overheid gaat. De winst is het Klimaatakkoord van Parijs maar ook het Klimaatakkoord van Nederland met alle bestuurslagen en heel veel (private) partijen die zich hebben gecommitteerd aan de ambities en afspraken. Het is niet zo dat één partij aan de lat staat om die ambities waar te maken. Dat kan alleen worden gerealiseerd als iedere partij daaraan bijdraagt. Dat geldt ook voor de provincie Utrecht.

De heer Hazeleger merkt op dat de kritiek van de SGP al ca. vier jaar is dat de provincie wel degelijk een doel heeft door in 2040 energieneutraal te willen zijn terwijl de landelijke doelstelling 2050 is. Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat er geen landelijke doelstelling is voor energieneutraal maar een klimaatdoel voor 2050.

In de SB wordt voorgesteld om op basis van het onderzoek de CO₂ klimaatambitie voor 2050 te gaan hanteren. Dat zou betekenen dat die specifieke- en niet heel scherp geformuleerde definitie van energieneutraal in 2040 daarvoor zou worden ingewisseld.

De heer De Droog begrijpt dat de ambities alleen gezamenlijk met alle andere partijen kunnen worden waargemaakt en dat daarvoor afspraken nodig zijn op dat hoge abstractieniveau. D66 pleit er echter voor te kijken naar subdoelstellingen waarop de provincie daadwerkelijk invloed heeft en wanneer die doelstellingen zouden kunnen worden bereikt.

De heer Strandstra geeft aan zich in grote lijnen aan te sluiten bij het betoog van D66. Wel kan de vraag worden gesteld of zo makkelijk moet worden meegegaan met de doelstellingen van het Rijk. Wellicht kan de provincie ook om zich heen kijken of andere partijen kunnen worden verleid om ambitieuzer te worden.

Het abstractieniveau vindt de PvdD op zich wel een goed verhaal maar waar het eigenlijk om gaat is dat er wordt gekeken naar alle facetten waarop de provincie invloed heeft. Dat staat het College zelf ook voor. Tegelijkertijd ziet de PvdD echter dat het College blijft hangen in procesafspraken. De PvdD

pleit ervoor dat los te laten en te investeren in de energietransitie. Dat wordt volgens de PvdD veel te weinig gedaan. Er wordt veel meer geïnvesteerd in het verbreden van wegen, meer asfalt.

De vraag is wat nu het plan van dit College is om die doelstelling (naar verwachting 55% reductie) in 2030 te halen en waar de financiële middelen daarvoor zitten.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat de PvdD deze vragen ook schriftelijk heeft gesteld. Hij komt hierop in zijn beantwoording nog terug.

Het dichterbij brengen van de doelen is op twee manieren geïmplementeerd. In de eerste plaats heel concreet in indicatoren in de Begroting. Spreker kan zich voorstellen dat aangegeven wordt dat de indicatoren meer iets over de prestaties zeggen dan over wat de provincie daarmee uiteindelijk hoopt te bereiken. Zoals gezegd wordt voorgesteld om voor 2030 een doelstelling op te nemen voor hernieuwbare elektriciteit.

Waarom 2030? Omdat het Klimaatakkoord en ook de RESsen daarop focussen.

Waarom duurzame elektriciteit? Omdat de provincie daarop relatief veel invloed heeft via haar verantwoordelijkheid en de RESsen. Het lijkt het College in aansluiting op het onderzoek van Ecorys en TNO een geschikte doelstelling.

Is dat het enige? Op dit moment heeft de provincie daarvoor nog geen andere goede doelstelling te pakken. Er zou echter eveneens naar zoiets kunnen worden gezocht op het gebied van de warmtetransitie. In die zin is het in aansluiting op deze aanbeveling echt wel het met elkaar zoeken naar de geschikte ijkpunten waarvan het College meent een aantal te hebben gevonden.

Spreker vervolgt zijn betoog en verwijst voor wat betreft biomassa naar hetgeen hij ter zake daarvan heeft gezegd bij het eerste agendapunt.

Met betrekking tot de vraag waarom niet meer wordt geïnvesteerd in de aanpak van klimaat hecht spreker eraan op te merken dat de provincie wel een veelvoud doet ten opzichte van wat er werd gedaan zowel in financiële zin als wat er is opgetuigd. Dat wordt ook gezien en gewaardeerd door gemeenten. In die zin laat het in januari door de Staten vastgestelde Energieprogramma een enorme versnelling aan de energietransitie zien op verschillende onderdelen zowel op het gebied van elektriciteit, energiebesparing als ook op het gebied van innovatie, warmtetransitie bij inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Daarnaast gebeuren er dingen op het gebied van bodemdaling hetgeen ook in het kader van de aanpak van klimaatverandering belangrijk is. Spreker memoreert dat er heel veel investeringskapitaal beschikbaar is vanuit private partijen, nationale en Europese middelen (SDE, Warmtefonds, allerlei Europese fondsen). Het gaat echt om heel veel geld. Het College acht het effectiever om een proces te organiseren om de al beschikbare miljarden euro's de kant van Utrecht op te trekken in plaats van een eigen investeringsfonds op te zetten. Het College verwacht daarmee veel meer meters te maken. Dat is ook wat in vele aspecten van het Energieprogramma wordt teruggezien.

Spreker geeft aan hierover af en toe jongeren te spreken. Hij heeft onlangs bv. gesproken met studenten aan de Herman Brood Academie.

De provincie spant zich al maximaal in voor de aanpak van klimaatverandering bij inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Ter illustratie wijst hij op het optuigen van handhaving op energiebesparingen bij bedrijven dat tot nu toe beperkt plaatsvond door provincie en gemeenten. De provincie is over de hele breedte van het programma bezig. Spreker merkt dat bij gemeenten wordt erkend dat er een andere ambitie en wind waait dan welke ze gewend waren uit het verleden. Ter zake van de specifieke vragen over de Urgenda-maatregelen deelt spreker mede dat er wordt gewerkt aan een overzicht dat de Staten voor het einde van dit jaar tegemoet kunnen zien.

Met betrekking tot de vraag of de doorrekening van Ecorys en TNO niet te pessimistisch is en of het allemaal niet sneller kan antwoordt spreker te hopen dat dit het geval zal zijn. De provincie moet zich

echter niet rijk rekenen. Hij wijst op de nieuwe Klimaat- en Energieverkenning van het Planbureau voor de Leefomgeving die deze week is verschenen. Die is weer wat negatiever dan de vorige versie. De provincie heeft het onderzoek laten doen om een en ander door een onafhankelijke partij te laten doorrekenen en op basis daarvan aanbevelingen te krijgen. Spreker pleit ervoor dat onderzoek serieus te nemen en ook daarop te varen. Indien zich vanwege positieve externe ontwikkelingen kansen voordoen om te versnellen moeten die uiteraard worden aangegrepen. Als Statenleden dat soort signalen opvangen stelt hij het op prijs dat dit met GS wordt gedeeld zodat het verder kunnen worden opgepakt.

Dat circulair een belangrijk aandachtspunt is moge ook blijken uit het feit dat de motie Drawdown over de brede klimaatopgave vorige week nog in BEM is besproken. Om dat in deze doelen, die specifiek over energie gaan, op te nemen maakt het op dit moment onnodig complex. Met de CO2 ambitie wordt wel breder gegaan. Dat is een ambitie die past bij het Klimaatakkoord waaraan de provincie zich al heeft geëngageerd.

Het rapport van Ecorys en TNO kan op zich niet direct input geven aan gemeentelijke doelen. Het is wel zo dat de resultaten van het onderzoek door gemeenten kunnen worden benut (bv. de data). De provincie heeft echter nog geen vragen van gemeenten ontvangen om hun doelen te ondersteunen. Wat haalbaar en realistisch is, verschilt tussen gemeenten.

Het voorstel is niet om per inwoner maar in absolute zin naar het CO2 totaal te kijken. Het College kan zich bv. een indicator energiegebruik voorstellen gericht op energiebesparing per inwoner. Dat kan een zinvolle stuurrichting zijn.

De vragen van de VVD zijn voor een groot deel gerelateerd aan de uitvoering van motie 11 over haalbaarheid en betaalbaarheid in de Energietransitie. Aangegeven wordt dat dit nog niet wordt teruggezien in de indicatoren in de Begroting. Spreker begrijpt en ondersteunt de wens van de VVD dat de energietransitie betaalbaar en haalbaar moet zijn. Het vertalen daarvan in indicatoren die echt inzicht verschaffen en waarmee de provincie iets kan is echter niet eenvoudig. Het College hecht er wel aan. Dat is ook de reden dat dit onderwerp verder is opgepakt in de twee onderzoeken. Ecorys en TNO hebben de aangenomen motie over doelen indicatoren meegekregen en op basis daarvan indicatoren voorgesteld die het College heeft overgenomen.

Parallel is het onderzoek naar haalbaarheid en betaalbaarheid gedaan. Het College heeft de Staten daarin via een infosessie meegenomen.

Het College heeft het onderzoek laten uitvoeren door een gespecialiseerd bureau dat in beeld heeft gebracht welk percentage inwoners kwijt zijn aan energielasten. Als dat meer dan 10% is wordt er uitgegaan van energiearmoede hetgeen in lijn is met de landelijke normen die daarvoor worden gehanteerd. Dat geeft derhalve een concreet inzicht in de betaalbaarheid voor inwoners van de energierekening. Het is een kostbaar onderzoek omdat het niet zomaar openbaar toegankelijke bronnen betreft. Het onderzoek moet worden uitgevoerd om de indicator te kunnen updaten. Het College staat een tweejaarlijkse update voor. Daarom komt het in de Effectmonitor en niet in de Programmamonitor terug.

In datzelfde onderzoek is het onderwerp haalbaarheid uitgewerkt. Daarbij is gekeken welk bedrag woningeigenaren gefinancierd kunnen krijgen voor energiematregelen. Het gaat over alle huishoudens met een eigen woning en niet alleen over minder draagkrachtige groepen. Het is een algemene kwantitatieve analyse.

Belastingen zijn meegenomen. Er is gekeken naar alle inwoners van de provincie. Voor bv. iemand met een inkomen van € 1 ton, een duur grachtenpand waarop een hoge hypotheek rust en dat hoge investeringen vraagt om te verduurzamen bestaat de kans dat de haalbaarheid een probleem is. Dat laat dat onderzoek ook zien. Ook dit wil de provincie periodiek volgen zodat de resultaten daarvan

kunnen worden benut in het kader van de haalbaarheid en betaalbaarheid.

De heer De Droog merkt op het allemaal nog wat vaag en abstract te vinden. D66 sluit zich in dat kader aan bij de opmerkingen van de PvdD.

De CEF 2020 is opgesteld op basis van hele concrete plannen maar die tellen nog niet op tot een soort doelbereik. Dat legt een enorme druk, ook bij het Kabinet, om te zorgen dat er concrete plannen komen. Heel veel zaken zijn nog niet doorgerekend. D66 wil op dit onderwerp van GS ambitie en urgentie blijven horen; nu is in het meer in termen van dat er veel leuke dingen worden gedaan. D66 wil een met elkaar afgesproken lijn zien, wat er wordt gedaan en waar het al dan niet goed loopt.

Spreker kondigt aan dat D66 voornemens is hierop bij de behandeling van de Begroting terug te komen.

De heer Strandstra sluit zich aan bij het betoog van D66.

Spreker kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het College in een soort 'biomassa sprookje' leeft. Er zijn geen grote biomassacentrales die steden/dorpen verwarmen door alleen verbranding van slib en gft-afval. De PvdD hecht aan een uitspraak of het College nu al dan geen voorstander is van die grote biomassacentrales en m.n. nieuwe centrales waarin ook snoeiafval belandt.

Voorts wijst spreker op het sprookje van de EU die stelt dat een boom verbranden CO2 neutraal is omdat er een andere nieuwe boom voor wordt terug geplant. Die boom moet echter wel 40 – 60 jaar groeien voordat hij dezelfde CO2 opvangt en zoveel tijd is er niet.

Het College geeft aan dat de provincie met veel goede dingen bezig is en ook goede feedback krijgt van gemeenten en maatschappelijke organisaties. De PvdD gelooft wel dat er dingen gebeuren maar het is bij lange na niet genoeg. Als wordt voorgestaan die klimaatneutrale provincie/samenleving te creëren dan moet er geen geld meer worden gestoken in projecten waar heel veel CO2 vrijkomt.

De PvdD heeft de indruk dat er veel tijd wordt genomen die er niet is en doet een moreel appel op het College om hierover goed met elkaar in gesprek te gaan. Op bv. mobiliteit zit ook veel ruimte om winst te behalen.

De heer Bart heeft de indruk dat de vraag van GroenLinks verkeerd is begrepen. GroenLinks stelt juist voor om te versimpelen. Het onderzoek is duidelijk. Dat zegt: stel nu CO2 doelstellingen. GroenLinks stelt voor daarbij op een goede manier aan te sluiten. Een deel van hoe dat kan worden geïnstrumentaliseerd is juist wat GroenLinks voorstelt. Indien het richting CO2 gaat lijkt het GroenLinks dat de provincie daarop ook wil sturen in het beleid. Er kan gestuurd worden door CO2 mee te nemen in het Omgevingsbeleid; dat gebeurt ook in andere provincies. Het kan worden meegenomen in het Woningbouwbeleid, hetgeen eveneens in sommige andere provincies gebeurt. Voorts heel belangrijk: de CO2 uitstoot van de eigen organisatie. Dat is ook al een doelstelling in het Energieplan. Op dit laatste punt doet GroenLinks een concrete suggestie. Er zijn al gemeenten in Utrecht die gecertificeerd zijn op de CO2 prestatieladder. Ook een andere provincie is al daarmee bezig. Het zou voor de provincie Utrecht inzichtelijk maken wat zelf kan worden gedaan om invloed te hebben op de eigen CO2 uitstoot. Er is een nulmeting, een goed beginpunt. Dat is derhalve niet nodeloos ingewikkeld maar m.n. iets dat het makkelijker maakt om te sturen op zaken waarop de provincie zelf invloed heeft. Het is goed om te weten plus bittere noodzaak.

Volgens GroenLinks moet de provincie extra ambitie tonen. Zeker als de doelstellingen worden aangepast wil de provincie dat doen op een manier die niet leidt tot uitstel maar juist tot betere concrete acties.

Met betrekking tot de ambities, die wellicht te pessimistisch zijn, merkt spreker op dat de CEF laat zien dat er aanvullend beleid onderweg is. Dat moet allemaal nog worden doorgerekend. Dat geldt eveneens voor de Europese ambities. Conform de Klimaatwet is de overheid verplicht om richting de 49% te gaan. Dat wordt nu niet gehaald. Er komt derhalve aanvullend beleid. Hoe stevig dat zal zijn moet nog worden doorgerekend. Omdat dit beleid er nog niet is, kan het niet in het onderzoek hebben gezeten.

Wat GroenLinks betreft is er derhalve geen noodzaak om de provinciale ambities naar beneden bij te stellen; wellicht kunnen ze wel omhoog.

GroenLinks pleit m.n. voor een reactie op de CO2 prestatieladder certificering omdat dit een concrete actie is die de provincie zou kunnen ondernemen.

Voorgestaan wordt de circulaire economie als containerbegrip te instrumentaliseren zodat er beschikt wordt over een duidelijke manier om dat in te zetten. De CO2 prestatieladder geeft de provincie daar een handvat voor. Vandaar dat GroenLinks een link legt met dat programma ook qua fondsen.

Mevrouw Van Ulzen wenst de commissie toe een keer een groter tijdsbestek te hebben om dit belangrijke onderwerp te bespreken.

Realiteit, aanpassen doelstellingen verheugen de VVD. De VVD roept de andere partijen op om niet te lang in de theorie en het beleid te blijven hangen maar vooral te kijken naar wat er in de praktijk/buiten kan worden gedaan.

Spreekster geeft aan dat de VVD haar vragen bij de indicatoren handhaaft.

De VVD staat op het standpunt dat de betaalbaarheid, zeker nu daarover een bijna Statenbrede motie is aangenomen, iets is dat in de Begroting hoort en dus in de Programmamonitor. De VVD is op zoek naar hoe dat kan worden gedaan en is benieuwd of de andere partijen dit eveneens een goed idee vinden en hoe zij dit zien. Het lijkt er nu op dat het ergens diep in de systematiek verdwijnt. In de visie van de VVD willen de inwoners van de provincie gewoon weten wat ze betalen aan energie en belastingen. Het College geeft aan dat daar een aantal belastingen bijzit. Via de inkomstenbelasting wordt uiteraard ook meebetaald aan SDE-subsidies. Dat vindt de VVD prima maar als ook nog wordt geïnvesteerd in de eigen woning in verband met verduurzamen dan moet het wel betaalbaar blijven. De vraag is of dat hele pakket op een bepaalde manier kan terugkomen in de Programmabegroting.

De VVD begrijpt het verhaal over de haalbaarheid en weet niet of ook dat in een Programma-indicator past, hetgeen wel de wens zou zijn van de VVD. De VVD begrijpt dat het een lastige zoektocht is.

Gedeputeerde Van Essen is van mening dat het 'doen van leuke dingen' geen recht doet aan wat de provincie op dit moment doet op het gebied van het Energieprogramma; dat is echt een onderschatting.

Gezien de adaptieve karakter van het programma memoreert spreker bij de besluitvorming van het Energieprogramma te hebben toegezegd om de Staten meer concreet te zullen informeren over wat de provincie doet. Er is een projectteam om alle energiecoöperaties te ondersteunen met advies, menskracht en ook in financiële zin via de Uitvoeringsverordening subsidie maar ook straks, waarover de Staten vorige week zijn bijgepraat, via het fonds dat samen met het Rijk wordt opgezet en waaruit leningen kunnen worden verkregen. Dat is echt wel groot. Daar zijn alle energiecoöperaties in de provincie Utrecht mee geholpen en die zijn daar heel blij mee. Dat is geen 'dingetje'. Dat geldt eveneens voor de provinciale aanpak ten aanzien van maatschappelijke

instellingen.

De heer De Droog merkt dat hij de juiste snaar heeft geraakt. Spreker herkent wat de gedeputeerde zegt maar D66 zou dit graag willen 'vastpakken'. Pas als alles aan elkaar wordt geknoopt en zichtbaar is wat de impact is dan ontstaat het gevoel dat de provincie op de goede weg is om de voorgestane doelen te bereiken. Dat is in de visie van D66 wel wat met elkaar met de plannen wordt beoogd.

Gedeputeerde Van Essen onderschrijft dat het bij elkaar moet komen. Het is echter ook belangrijk om oog te hebben voor wat wordt gedaan en wat voor effect dat heeft. Veel doorrekenen levert in het algemeen weinig doelen op. De ambitie van dit College is om echt dingen te doen en meters te maken in de energietransitie. Het urgent aanpakken van de klimaatverandering staat hoog in het vaandel bij het gehele College.

Ten aanzien van biomassa memoreert spreker zijn pleidooi om het gesprek te voeren aan de hand van de uitkomst van het definitieve onderzoek. Hij staat er volledig voor open als de Staten daarover besluiten nemen zoals de PvdD voorstel. Hij gaat nu echter geen toezegging doen. Dat doet in zijn visie geen recht aan de positie van de Staten.

Het pleidooi om CO2 ook in het kader van andere portefeuilles mee te nemen en de concrete voorstellen van GroenLinks o.a. ten aanzien van de CO2 prestatieladder neemt spreker mee richting het College. Dit zijn in zijn visie onderwerpen die nader zouden kunnen worden opgepakt bij de concernbrede opgave.

Spreker erkent het belang om haalbaarheid en betaalbaarheid in indicatoren uit te drukken. Het College is wat dat betreft op zoek naar wat daarvoor een goede manier zou kunnen zijn. Het College denkt goede indicatoren te hebben maar de informatie daarover is niet op de plank beschikbaar. Dat is maar eens in de twee jaar. Dat is waarvan het College heeft gezegd dat op deze manier te willen presenteren in die Effectindicator. Dat wordt ook echt gebruikt in de provinciale maatregelen. Er wordt gewerkt aan de aanpak inclusieve energietransitie waarvoor de komende vier jaar € 8,9 mln. is gereserveerd. Spreker wijst in deze op een stuk in de krant gisteren over haalbaarheid en betaalbaarheid energietransitie als aandachtspunt naar aanleiding van het onderzoek van de PDL. Daarin werd de provincie Utrecht als een van de provincies genoemd die daarin al echt concrete stappen aan het zetten is. Dat heeft derhalve de volle aandacht.

De genoemde indicatoren acht het College nuttig omdat ze goede informatie geven en kunnen worden gemonitord; het is wel arbeidsintensief om te meten en dat is waarom ze op deze manier zijn gepositioneerd. Spreker staat open voor eventuele andere suggesties.

Hij denkt met het onderzoek te hebben laten zien dat het onderwerp heel serieus wordt genomen. Als het gaat om de vraag over de totale lasten van burgers en bedrijven aan de energietransitie merkt spreker op dat die vraag eveneens zou kunnen worden gesteld ten aanzien van andere onderwerpen. Het gaat over Rijkssubsidies zoals SDE, Warmtefonds, Rijksbelasting. Daar gaat de provincie niet over. Wellicht is dit een discussie die op een andere bestuurslaag thuishoort.

In verband met de tijd rondt de voorzitter de discussie over dit onderwerp af. Als er schriftelijk of op andere wijze nog wat nodig is dan zal vanzelfsprekend worden geprobeerd om dat te faciliteren.

5. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging voor ieders inbreng.